

Tanulmányok

TÁRSADALMI JÖVŐKÉPESSÉG INDEX – 2020 AZ OECD-ORSZÁGOK ELEMZÉSÉNEK FŐBB EREDMÉNYEI

SOCIAL FUTURING INDEX (2020) MAIN RESULTS OF THE OECD COUNTRY ANALYSIS

Szántó Zoltán Oszkár¹, Aczél Petra², Csák János³

¹egyetemi tanár

z.o.szanto@uni-corvinus.hu

²egyetemi tanár

petra.aczel@uni-corvinus.hu

³címzetes egyetemi tanár

^{1, 2, 3}Budapesti Corvinus Egyetem Társadalmi Jövőképesség Központ, Budapest

ÖSSZEFOGLALÁS

A tanulmány a 2017-ben létrehozott társadalmi jövőképesség koncepciójának, illetve az erre épülő társadalmi jövőképesség indexnek, valamint a 2020-as mérés eredményeinek rövid bemutatását tűzi ki célul. Az új fogalom koncepcionális elemeinek, struktúrájának tárgyalásában kitér a társadalmi jövőképesség elméleti gyökereire, tartalmi összetevőire, fogalmi-logikai felépítésére. Az erre alapított index alapszerkezetét felvázolva a nyilvános adatbázisokat használó OECD-országok körében első ízben 2020-ban elvégzett mérés eredményeit villantja fel.

ABSTRACT

The paper aims to briefly present the novel concept of social futuring, the Social Futuring Index based on it, and the results of the 2020 measurement. It outlines the conceptual elements and structure of social futuring, dwelling upon its theoretical roots and inner logic. Based on the conceptual introduction the paper highlights the methodology and structure of the Social Futuring Index (SFI) as well as the results of the 2020 SFI ranking of the OECD countries.

Kulcsszavak: társadalmi jövőképesség, jó élet, normatív sztenderdek, pillérek, társadalmi jövőképesség index

Keywords: social futuring, good life, normative standards, pillars, Social Futuring Index

BEVEZETÉS

A 2017-ben bevezetett (Aczél et al., 2018a,b) társadalmi jövőképeség (social futuring) új fogalma a társadalmi entitások (például országok, városok, csoportok) felkészültségét fejezi ki a tekintetben, hogy mennyire képesek megőrizni tagjaik számára a jó élet feltételeit a jövőbeli változások stratégiai kezelése révén. Az újszerű koncepció olyan rokonfogalmakra támaszkodik, mint a humán reziliencia (Southwick–Charney, 2012), a jövőbiztosítás (Boston et al., 2014), illetve a jövőorientáció (Seginer, 2009). A jó élet keretét a béke és biztonság, a kötődés, a gondoskodás, valamint az egyensúly egymásra épülése adja, a változások pedig az ökológia-geopolitika, a technológia, a társadalomgazdaság és a kultúra területein jelennek meg, és igényelnek stratégiai kezelést. A társadalmi jövőképeség mértékét a társadalmi jövőképeség index (Social Futuring Index, SFI) segítségével tudjuk kifejezni, melynek logikája multidiszciplináris fogalmi alapokból származik.¹

Tanulmányunk célja, hogy tömören (1) összegezze a társadalmi jövőképeség koncepcióját, és (2) a kapcsolódó index logikáját, valamint ezekre építve (3) vázolja az OECD²-országok 2020-ra vonatkozó SFI-rangsorát. Gondolatmenetünket (4) rövid összeggel zárjuk.

1. A TÁRSADALMI JÖVŐKÉPESÉG KONCEPCIÓJA

A társadalmi jövőképeség elmélete visszanyúlik a klasszikus jó élet (Arisztotelész, 1989, *Nikomakhoszi etika*, 1098 a–b.; Arisztotelész, 1969, *Politika*, 1323a) perspektívához, mint a társadalom jó(l)létének összetett fogalmához. E szerint a jó élet értelmezéséhez normatív keretet alkalmaz, ezzel jelölve ki a társadalmi jövőképeség egyedi jellegét a különböző társadalomtudományos megközelítések körében.³ A társadalmi jövőképeség meghatározása abban a természetjogi hagyományban gyökeredzik, mely szerint „[...] társas lények vagyunk, amelyek valódi szempontja a közös célokban való részvétel” (Haldane, 2009, 231–232.).

¹ A társadalmi jövőképeség koncepcióját a Budapesti Corvinus Egyetemen működő Társadalmi Jövőképeség Központ (Social Futuring Center, SFC) dolgozta ki (Aczél et al., 2018a;b; Szántó et al., 2019; Csák et al., 2020; Szántó et al., 2020). Az SFI és rokon globális indexek összehasonlító elemzéséhez lásd: Kocsis, 2020. Az SFC tevékenységét és publikációit részletesen bemutató honlapok: URL1, URL2.

² OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet).

³ A társadalmi jövőképeség kutatását a főáramú közgazdaságtannal, valamint Noah Yuval Harari (2017, 2018), George Friedman (2015) és Barabási Albert-László (2015) kapcsolódó gondolataival történő összevetéséhez lásd: Szántó et al., 2019.

A társadalmi jövőképeség vizsgálata, ebben az értelemben, olyan tulajdonságok tanulmányozásáról szól, amelyek ezt a *telost* sikeresen elérhetővé teszik, és azzal a feltevéssel kezdődik, hogy a társadalmi entitások a jó élet elérését célozzák, amelyet érdemes hosszabb távon megőrizni és újratermelni.

A Társadalmi Jövőképeség Központ kiinduló definíciója szerint a társadalmi jövőképeség „valamely társadalmi entitás alkotó szándéka és potenciálja arra, hogy értelmezze a folyamatosan változó világot, megszervezze önmagát sajátos életmódjának és életvilágának megőrzése és újratermelése érdekében, összességében: kézbe tartsa és irányítsa a sorsát” (Csák, 2018, 22.). Ez a meghatározás egyfelől elég tág, hogy alkalmazható legyen különféle társadalmi entitásokra, másfelől elég pontos, hogy operacionalizált formában lehetővé tegye a társadalmi jövőképeség szintjének megállapítását. A definíció egyik sarokpontját az önmagát fenntartani képes társadalmi entitás, másik sarokpontját a változás és ennek kezelése adja. E két sarokpont összekapcsolása előrajzolja a társadalmi entitás szerveződésének és működésének szintjeit, valamint színtereit. Előbbihez négy normatív sztenderd tartozik, kijelölve azokat a feltételeket, amelyek biztosítják a társadalmi entitás jó életét. Utóbbit pillérek tagolják, rámutatva azokra a színterekre, amelyeken biztosítható a társadalmi entitás életének fenntartása, és amelyeken a változások stratégiai kezelést igényelnek. A normatív sztenderdek az alábbiak:

- *Béke és biztonság*: a közösségi lét megalapozó feltétele. Ez teszi lehetővé a társadalmi entitások számára, hogy sokasodjanak, gyermekeket neveljenek, biztonságos környezetben gondoskodjanak magukról és másokról. Legyen víziójuk, és képesek legyenek jövőbeli működésüket funkcionálisan befolyásolni stratégiai *eszközök* alkalmazása révén.
- *Kötődés*: elengedhetetlen a személyek egészséges testi, szellemi és lelki fejlődéséhez (Bowlby, 1969; Ainsworth, 2010; Cassidy–Shaver, 2016). A kötődés alapvető egysége a család, az itt létrejövő kötelékek nélkül nehézségekbe ütközik a nagyobb közösségekhez (például nemzet, csoport, vallási felekezet) való tartozás kialakulása.
- *Gondoskodás* (anyagi gyarapodás és szabadság): a személyek öngondoskodási és önrendelkezési képessége, mely alapján irányítani tudják saját sorsukat. „Az embernek önmagáról és közösségeiről való gondoskodása, a javak folyamatos biztosítása szükségszerűen magában foglalja a magán- és közjavak elfogadott termelési, elosztási és szerzési eljárásait, az összetett rendszerek irányítására vonatkozó tudást, s az ezeket megalapozó elgondolást a jólétről, valamint a munka természetéről és értékéről.” (Csák, 2018, 37–38.)
- *Egyensúly*: olyan valóságos és észlelt közösségi állapot, amely mentes a túlzott mértékű társadalmi különbségektől, egyben tükrözi a generációk közti elkötelezettség fontosságát. Az egyensúly a jó közérzet, a jó(l)lét és a generativitás előfeltétele, s ezáltal a személyek mentesülhetnek az ártalmas társadalmi összehasonlításoktól.

A normatív sztenderdek hierarchikus sorrendben követik egymást, egymásra épülnek. A béke és biztonság minimális szintje nélkül nehéz kötődést, gondoskodást és egyensúlyt, a kötődés minimális szintje nélkül gondoskodást és egyensúlyt, a gondoskodás minimális szintje nélkül pedig egyensúlyt elérni.

A társadalmi jövőképeségnek, felfogásunk szerint, különböző szintjei léteznek⁴, s ezeket egyúttal a társadalmi jövőképeség három alapformájának tekintjük. (1) Proaktív társadalmi jövőképeség esetén a társadalmi entitások képesek befolyásolni a jövőbeni változások alakulását, távlatos potenciáljaik teljesebb kibontakoztatása érdekében, (2) aktív esetben képesek javítani funkcionális működésüket, a várt jövőbeli változásokban rejlő lehetőségek hatékony kiaknázásával, (3) reaktív esetben pedig, életmódjuk megőrzése érdekében, kezelni tudják a várható változásokkal járó kockázatokat.

A társadalmi jövőképeség kutatási projekt fő gyakorlati célja az országok összetett mérésére alkalmas társadalmi jövőképeség index kidolgozása, a normatív sztenderdek és különböző pillérek kombinálása, valamint a lényeges dimenziók meghatározása révén. Törekedtünk arra, hogy túlnyomórészt objektív tartalmú indikátorokat és adatokat használjunk.

2. A TÁRSADALMI JÖVŐKÉPESSÉG MÉRÉSE

A hagyományos társadalomtudományi megközelítések kifejlesztették a gazdasági növekedés, a politikai berendezkedés vagy a jó(l)lét mérése szempontjából fontos indexeket. Az újabb irányzatok, a reziliencia, jövőorientáció és jövőállóság kutatásai, szintén ismert mutatószámokat dolgoztak ki. A társadalmi jövőképeség projekt, első lépésként, egy országos szintű index kidolgozására helyezi a hangsúlyt, és a megbízható nemzetközi adatforrásokból építkezik.

Az SFI alapszerkezetét a fentiekben meghatározott normatív sztenderdek és az alábbi négy pillér sajátos kombinációja alkotják:

- Az *ökológiai-geopolitikai* pillér a társadalmi entitás azon alapvető erőforrásainak (energia, víz, föld stb.) főbb jellemzőit ragadja meg, amelyek nélkül nem lenne képes hosszú távon fennmaradni, s biztosítani tagjai számára a stabilitást és a döntési szabadságot.
- A *technológiai* pillér alá tartozó jelenségek az emberi élet megkönnyítése révén biztosítják a társadalmi entitás általános működőképességének zavartalan fejlődését.

⁴ A társadalmi jövőképeség analitikus koncepciójának részleteihez és szakirodalmi beágyazásához lásd: Szántó, 2018.

- A *szocio-ökonómiai* pillér magában foglalja az emberi élet újratermelésének alapvető anyagi (például tőke, munkaerő, munkanélküliség, iskolázottság, GDP) és szociális (például család, termékenység, munka és magánélet egyensúlya, egyenlőtlenségek) tényezőit.
- A *kulturális pillér* pedig a spiritualitással és a hagyományok követésével kapcsolatos tényezőkre terjed ki, a generációkon átívelő intézmények szerepét hangsúlyozva.

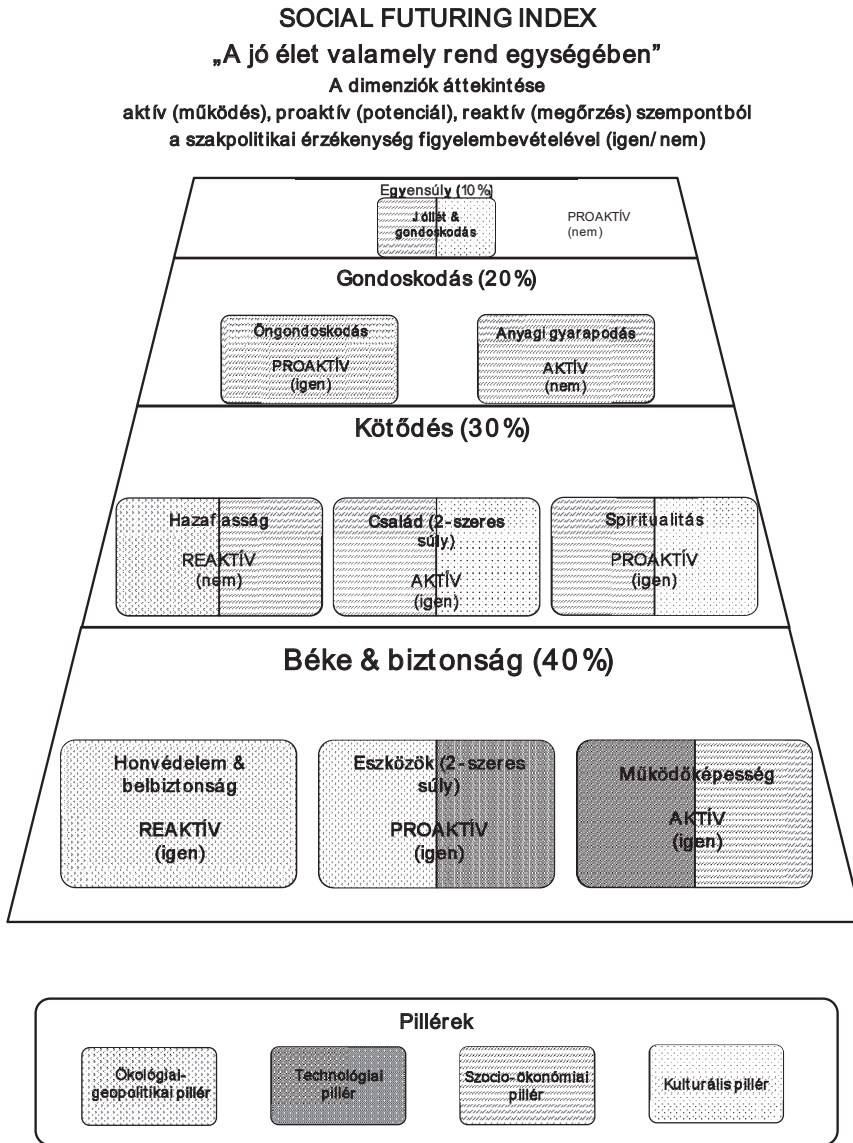
A normatív sztenderdek és a pillérek mátrixjellegű kombinációja az alábbi kilenc, lényeges dimenziót⁵ eredményezi:

1. *Honvédelem és belbiztonság*: Az ország külső és belső rendjére vonatkozó integritás létrehozására és fenntartására való képesség, kötelességérzet.
2. *Eszközök*: Kritikus és stratégiai erőforrások létrehozása és fenntartása.
3. *Működőképesség*: A természetes és ember alkotta infrastruktúrák szisztematikus és kreatív működtetése, korszerű, versenyképes és fenntartható alapok biztosítása.
4. *Hazafiasság*: A személyközi (például családi) kötődések alapján a nagyobb közösségekhez (például nemzet) való tartozás.
5. *Család*: Elsődleges kötődések kialakulása szülők, gyermekek és közeli rokonok között.
6. *Spiritualitás*: A társadalmi entitás hosszú távú fennmaradását támogató transzcendens törekvések (például hagyományok, vallás).
7. *Öngondoskodás*: A társadalmi entitás tagjai – képességeik alapján – kiaknázzák lehetőségeiket saját és szeretteik jó(l)létének biztosítása érdekében.
8. *Anyagi gyarapodás*: Az anyagi lét biztosítása és fenntartása a következő generációk mozgásterének veszélyeztetése nélkül.
9. *Jóllét és generativitás*: A túlzott mértékű társadalmi különbségek kezelése a valóság és az elvárások harmonizálása, az elégedettség elérésére való törekvés, a tudatmódosító szerek használatának kerülése és mások fejlődésének előmozdítása révén.

Az SFI olyan kompozit index, amely a társadalmi jövőképeség koncepciót tükröző normalizált indikátorértékek súlyozott átlagaként számítható ki. Az 1. ábra összefoglalóan mutatja be az SFI alapjait.⁶

⁵ A dimenziók a sztenderdek és pillérek metszetében azonosítható fogalmak, amelyek emberi, környezeti és instrumentális jelenségeket, képességeket és adottságokat jelölnek, és amelyek az adott normatív sztenderd jelentését értelmezik. A fenti metszéspontokban adódó, elvileg tizenhat dimenzió közül kutatásunk során a társadalmi jövőképeség koncepciója szempontjából lényeges (*esszenciális*) kilenc dimenziót választottuk ki.

⁶ Az ábra értelmezéséhez néhány technikai információ (részletesebben lásd Bóday, 2020): A normatív sztenderdek, pontosabban a hozzájuk sorolt indikátorok értékei, a korábban említett

1. ábra. Az SFI normatív sztenderdeken alapuló mátrixszerkezete
 (Szántó et al., 2019, 128. alapján)

hierarchikus fontossági sorrendet tükrözve, 40–30–20–10%-os súllyal szerepelnek az aggregált SFI-ben. Emellett két kulcsdimenziót, az Eszközök és a Családot, kétszeres súllyal vettünk számításba.

A kilenc dimenziót két alapvető szempont alapján osztályoztuk: (1) a társadalmi jövőképesség három korábban definiált alapformája (proaktív, aktív, reaktív) közül melyiket képviselik legin-

3. AZ OECD-ORSZÁGOK SFI-RANGSORA 2020-BAN

A fentiekben kifejtettek alapján bevett statisztikai módszerek alkalmazásával a társadalmi jövőképeség indexet kiszámítottuk harminchat OECD-tagország esetében. Ennek eredményeképpen az alábbi sorrend alakult ki:

1. táblázat. Az OECD-országok összesített sorrendje⁷

Helyezés		Az ország neve	Összesített SFI pontszám
1.	Q1	Kanada	70,0
2.		Ausztrália	62,7
3.		Norvégia	61,3
4.		Izland	59,6
5.		Dánia	54,9
6.		Finnország	54,0
7.		Észtország	53,4
8.		Lengyelország	52,6
8.		Magyarország	52,6

kább, illetve (2) mennyire befolyásolhatók célzott szakpolitikai beavatkozással az egyes dimenziók által megragadott jelenségek és folyamatok (szakpolitika-érzékenység: igen/nem).

A pillérek megjelenését az egyes dimenziókban különböző mintákkal jelöltük. Ezzel arra hívjuk fel a figyelmet, hogy az egyes pillérek, mint a jó emberi célok elérésének eszözei, melyik dimenzióban jelennek meg önállóan vagy egy másik pillérral közösen. Például az Eszközök dimenzióról az ábra alapján könnyen megállapítható, hogy az SFI kalkulációjában 40%-os súllyal szereplő Béke és biztonság normatív sztenderdhez tartozik, ráadásul mint kulcsdimenzió, kétszeres súllyal szerepel. A pillérek közül leginkább az ökológiai-geopolitikai és a technológiai szempontjai jelennek meg benne. A potenciált jelentő proaktív jövőképeséget képviseli, s nem szakpolitika-érzékeny.

Az egyes dimenziókon belül az SFI több (2–5) indikátort tartalmaz, összesen 28-at. Az indikátorértékek a legfrisebb elérhető adatokon alapulnak, ezek többsége 2018-ból származik, de vannak régebbi és újabb adatok is. Az indikátorértékek közel kétharmada az OECD, a Világbank és az ENSZ adatbázisaiból származik. Az indikátorok részletes listájához lásd: Szántó et al., 2020, 21–30.

⁷ Az OECD-országok sorrendjére vonatkozó további részletes adatok és elemzések megtalálhatók az alábbi honlapon: URL2.

1. táblázat folytatása

Helyezés		Az ország neve	Összesített SFI pontszám
10.	Q2	Svédország	52,0
10.		Szlovákia	52,0
10.		Új-Zéland	52,0
13.		Ausztria	51,3
14.		Litvánia	51,0
15.		Szlovénia	50,7
16.		Lettország	50,0
16.		Hollandia	50,0
18.		Németország	49,9
19.	Q3	Írország	49,1
20.		Svájc	48,7
21.		Csehország	47,3
22.		Amerikai Egyesült Államok	46,8
23.		Luxemburg	46,4
24.		Izrael	44,7
25.		Egyesült Királyság	43,6
26.		Belgium	43,5
27.		Chile	43,2
28.	Q4	Görögország	42,8
29.		Franciaország	41,6
30.		Dél-Korea	41,1
31.		Olaszország	40,8
32.		Törökország	40,7
33.		Spanyolország	39,8
34.		Portugália	38,5
35.		Japán	38,1
36.		Mexikó	35,6

Az összehasonlíthatóság érdekében az országokat négy kvartilisbe (Q1, Q2, Q3 és Q4) osztottuk jövőképeségi szintjük alapján. A legjövőképesebb országok az első kvartilisbe (Q1), a kevésbé jövőképesek a másodikba (Q2), a még kevésbé jövőképesek a harmadikba (Q3) tartoznak, míg a legkevésbé jövőképesek a negyedik kvartilisben (Q4) találhatóak. Tehát a Q4-ben lévő országoknak kell a legtöbbet tenniük azért, hogy javítsanak a jövőképeségükön.

A Q1-es csoportban található országokat vizsgálva látható, hogy az első helyezett (Kanada) és a nyolcadik helyezett (Lengyelország és Magyarország együttesen) pontszámai 70 ponttól 52,6 pontig terjednek. Kanada és Ausztrália kivételével a Q1-es csoportban található szinte az összes skandináv ország (Norvégia, Izland, Dánia, Finnország), valamint néhány kelet-közép-európai ország (úgy mint Észtország, Lengyelország és Magyarország). Az első ország, Kanada magasan vezeti a mezőnyt, míg az öt követő országcsoporthoz (Ausztrália, Norvégia és Izland) 63 és 60 pont közötti értékeket ér el, végül a többi Q1-ben található ország 53–55 közötti pontszámmal rendelkezik.

A Q2-es csoportban az értékek szórása sokkal kisebb (mindössze 50 és 52 pont közötti), mint a megelőző csoportban. Ebben a csoportban az élenjárók együttesen Svédország, Szlovákia és Új-Zéland (egyenként 52 ponttal). A csoport végén található Lettország, Hollandia és Németország (50-hez közeli pontszámokkal). Ausztria, Litvánia és Szlovénia a két pólus között helyezkedik el. A Q2-es csoportban többségében kelet-közép-európai országok foglalnak helyet, kiegészülve Svédországgal, Hollandiával, Németországgal és egy nem európai állammal, Új-Zélanddal.

A Q3-as csoportban az SFI-értékek jobban megoszlának (43 és 49 pont között). Ennek a csoportnak az élen Írország és Svájc áll (49-hez közeli pontszámmal), míg a végén Belgiumot és Chilét találjuk (43-hoz közeli pontszámmal). A Q3-as csoportot, összetételét tekintve, többnyire nyugat-európai országok (Írország, Svájc, Luxemburg, Egyesült Királyság és Belgium) alkotják, valamint egy kelet-közép-európai ország (Csehország) és három Európán kívüli ország (Egyesült Államok, Izrael és Chile).

A Q4-es csoportban található országok SFI-pontszámai közötti szórás ismét meglehetősen széles (36 és 43 pont közötti). Görögország és Franciaország vezetik a csoportot (42 körüli pontszámmal), míg a sereghajtó ország Mexikó (35,6 ponttal). Az e kvartilisben élenjáró országokat követi egy országcsoporthoz, melynek tagjai 40–41 közötti pontszámot értek el, Korea, Olaszország, Törökország és Spanyolország. Az utolsó helyezett (Mexikó) előtt két ország helyezkedik el (Portugália és Japán) egyaránt 38 körüli ponttal.

4. ÖSSZEGRZÉS

A fentiekben a társadalmi jövőképesség koncepciójának és a mérésére kifejlesztett index logikájának áttekintését követően bemutattuk a vizsgált OECD-országok összesített rangsorát.

Az OECD-országok összesített SFI-index szerinti sorrendjében a rangsor első három helyét Kanada, Ausztrália és Norvégia, míg az utolsó három helyét Portugália, Japán és Mexikó foglalja el (*1. táblázat*). Az SFI értéke alapján – melynek maximuma 100 pont – a rangsorban legelső ország (Kanada) 70 pontot, míg a legutolsó ország (Mexikó) 35,6 pontot ért el. Az értékek szórása jól mutatja, hogy az élenjáró és lemaradó országok között jelentős különbségek vannak. Ugyanakkor néhány esetben csak csekély mértékű az SFI-értékek közötti eltérés az országok között (megegyező értékek esetén ezért azonos helyezések is előfordulhatnak).

IRODALOM

- Aczél P. (2018): A társadalmi jövőképesség fogalmi-diszkurzív koncepciója. In: Aczél P. – Csák J. – Szántó Z. O. (szerk.): *Társadalmi jövőképesség – Egy új tudományterület bemutatkozása*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 111–146. http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3959/1/tars_jovo_2018a.pdf
- Aczél P. – Csák J. – Szántó Z. O. (eds.) (2018a): Special Issue on Social Futuring. *Society and Economy*, 40, 1,
- Aczél P. – Csák J. – Szántó Z. O. (szerk.) (2018b): *Társadalmi jövőképesség – Egy új tudományterület bemutatkozása*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 111–146. http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3959/1/tars_jovo_2018a.pdf
- Ainsworth, M. D. S. (2010): Security and Attachment. In: R. Volpe (ed.): *The Secure Child: Timeless Lessons in Parenting and Childhood Education*. Toronto: University of Toronto Press, 43–53. http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/online/ainsworth_security_and_attachment.pdf
- Arisztotelész (1969): *Politika*. (ford. Szabó M.) Budapest: Gondolat Kiadó
- Arisztotelész (1989): *Nikhomakhoszi etika*. (ford. Szabó M.) Budapest: Európa Kiadó
- Barabási A.-L. (2015): *Villanások – A jövő kiszámítható*. Budapest: Libri Kiadó
- Bóday P. (2020): *Methodology of the Compilation of the SFI*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, Social Futuring WP. http://socialfuturing.com/storage/uploads/Publications/English/SFC_WP10_Boday.pdf
- Boston, J. – Wanna, J. – Lipski, V. et al. (eds.) (2014): *Future-Proofing the State: Managing Risks, Responding to Crises and Building Resilience*. Cranberra: Australian National University Press, DOI: 10.22459/FPS.05.2014, <https://press.anu.edu.au/publications/series/anzsog/future-proofing-state>
- Bowlby, J. (1969): *Attachment and Loss*. Vol. 1: *Attachment* (2nd ed.). New York: Basic Books, https://mindsplain.com/wp-content/uploads/2020/08/ATTACHMENT_AND_LOSS_VOLUME_I_ATTACHMENT.pdf
- Cassidy, J. – Shaver, P. R. (eds.) (2016): *Handbook of Attachment. Theory, Research, and Clinical Applications*. New York: The Guildford Press

- Csák J. (2018): A társadalmi jövőképeség normatív koncepciója. In: Aczél P. – Csák J. – Szántó Z. O. (szerk.): *Társadalmi jövőképeség – Egy új tudományterület bemutatkozása*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 35–67. http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3959/1/tars_jovo_2018a.pdf
- Csák J. – Aczél P. – Szántó Z. O. (2020): Jövőképes Magyarország. In: Mernyei B. – Orbán B. (szerk.): *Magyarország 2020 – 50 tanulmány az elmúlt 10 évről*. Budapest: MCC Press, 129–144.
- Friedman, G. (2015): *A következő 100 év: Előrejelzés a 21. századra*. (ford. Bársony O.) Budapest: DryCom Kft.
- Haldane, J. (2009): *Practical Philosophy: Ethics, Society and Culture*. (St. Andrews Studies in Philosophy and Public Affairs) Imprint Academic Cop.
- Harari, N. Y. (2017): *Homo Deus – A holnap rövid története*. (ford. Torma P.) Budapest: Animus Kiadó
- Harari, N. Y. (2018): *21 lecke a 21. századra*. (ford. Torma P.) Budapest: Animus Kiadó
- Kocsis T. (2020): *The Social Futuring Index (SFI) in the Context of Economy, Society and Nature: Interscoping Nine Composite Indices Measuring Country Performance*. (Social Futuring Working Paper Series No. 9/2020) Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, http://socialfutures.com/storage/uploads/Publications/English/SFC_WP9_Kocsis.pdf
- Seginer, R. (2009): *Future Orientation: Developmental and Ecological Perspectives*. New York, NY: Springer
- Southwick, S. M. – Charney, D. S. (2012): *Resilience: The Science of Mastering Life's Greatest Challenges*. New York, NY: Cambridge University Press
- Szántó Z. O. (2018): A társadalmi jövőképeség analitikus koncepciója. In: Aczél P. – Csák J. – Szántó Z. O. (szerk.): *Társadalmi jövőképeség – Egy új tudományterület bemutatkozása*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 13–33. http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3959/1/tars_jovo_2018a.pdf
- Szántó Z. O. – Aczél P. – Csák J. et al. (2019): Foundations of the Social Futuring Index. *Információs Társadalom*, 19, 4, 115–132. DOI: 10.22503/inftars.XIX.2019.4.8, <https://inftars.infonia.hu/pub/inftars.XIX.2019.4.8.pdf>
- Szántó Z. O. – Aczél P. – Csák J. et al. (2020): *Social Futuring Index – Concept, Methodology, and Full Report 2020*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/6386/>

URL1: www.socialfutures.com

URL2: www.index.socialfutures.com